

Työväenyhdistyksen juhlasali, Yrjönkatu 27 Helsinki

Sunnuntaina 17 p. maaliskuuta
kello 4 j. p. p.

— pitää —

L u e n n o n

**Teosofian merkityksestä aikamme
ihmisille**

*Työväen yhdistyksen juhlasalissa
Yrjönk. 27,*

Kirjailija Pekka Ervast.

Pääsymaksu 25 p.

Teosofian merkitys meidän aikamme ihmisille.

PEKKA ERVAST
17.3.1901

Muutama vuosi sitten kuuntelin erästä esitelmää „nykyisestä teosofiasta ja sen suhteesta indialaisiin uskontoihin“.¹ Esitelmänpitäjä, joka asettui teosofista liikettä kohtaan vastustavalle kannalle, käsitteli kuitenkin

¹ 12.3.1896 Seurahuoneen salissa Dosentti J. N. Reuter: Meidän aikamme teosofian ja sen suhde intialaiseen filosofiaan.

ainettansa siihen määrin tieteellisellä puolenpitämättömyydellä, että esitelmä yleensä näytti jättävän jotakuinkin hyvän vaikutuksen kuulijoihin. Ainakin se minuun koski yleensä myötätuntoisesti enkä katsonut olevani kovinkaan loukattu teosofisessa uskoninnostuksessani, joka silloin ei vielä ollut vanhaa eikä taattua. Esitelmänpitäjän muuan lausunto kuitenkin vaikutti minuun vahvasti eikä se sittemmin ole mennytkään mielestäni. Tämä lausunto kuului melkein näin: „Yleisenä johtopäätöksenä kuitenkin voidaan väittää, ettei nykyaikaisella teosofisella liikkeellä ole mitään merkitystä sivistysvaikuttimena ja ettei sillä ole mitään lisättävää aikamme sivistykseen.“ Tuo oli ajatustani herättävää, ja minä olen monet kerrat mietiskellyt sen sisältöä.

Oikeastaan sellainen väite että nykyaikainen teosofia olisi vailla sivistyttävää merkitystä olisi suorastaan loukkaavaa, jos se olisi totta. Jos otamme minkä liikkeen tahansa – raittiusliikkeen, naisasialiikkeen – niin saavuttaa se merkityksensä ainoastaan siinä määrin kuin se vaikuttaa sivistyksen kehittymiseen, ja jos nyt teosofinen liike ei siihen pystyisi, niin se olisi aivan merkitystä vailla ja voitaisiin huomispäivänä pyhitä pois meidän aikamme henkisten virtauksien luettelosta.

Sellainen mielipide on vallalla, tai ainakin on ollut, suuressa osassa sivistynyttä yleisöä. Ei teosofialtakaan ole puuttunut vastustajia. Aina kuuluisista Hodgson'in raporttien päivistä asti on eräissä piireissä opittu kohauttamaan olkapäitä teosofeille ja heidän luulluille juonilleen ja mielettömyyksilleen. Asiassa on myöskin esiintynyt vastustajia. Teosofian seitsemän periaatetta on kaivettu esiin Paracelsuksen vanhoista teoksista, jälleensyntymisoppi on yleisesti levinnyt „taikausko“ Idän kansojen keskuudessa, eikä mitään esoterista buddhismia ole ollut – mitä uutta teosofia sitten on voinut ilmituoda? Ja kun teosofit silloin ovat pitäneet puoliansa sanoen, etteivät he ole koskaan väittäneet esittävänsä mitään uutta, vaan että he päinvastoin pitävät kunnianaan, että niin monta suurta miestä – ei, maailman suurimmat miehet ovat sanoneet samaa kuin he, niin silloin ei heille ole suotu kunniaa saada mitään vastausta tai myöskin on ällistytty heidän röhkeydestään tuota pikaa tehdä maailman suuret teosofeiksi!

Paitsi sitä että nämä tosiasiat ilmaisevat hieman leikillisyyttä, mikä piilee jossain tämän meidän planeettamme muuten kyllä niin jokapäiväisessä ilmassa, niin minun luullakseni teosofiselle liikkeelle ei ole ollut mistään niin paljon apua kuin juuri sitä kohdanneesta vastustamisesta. Mainitkaa minulle ainoakin uusi liike, jota ei ensin ole sekä vainottu että väärin ymmärretty. Eikö niin ole nais- ja raittiusliikkeen laita? Ja kuitenkin se on loppunut niiden tunnustamiseen ja niihin liittymiseen. Niin myöskin käy teosofiselle liikkeelle, kunnes sen aika on tullut, ja minusta joskus näyttää siltä ettei sen aika ole niinkään kaukana. Sillä sama seikka että se on saanut vastustajia, todistaa toiselta puolelta, että se tarjoo maailmalle uutta ajateltavaa ja avaa sille uusia näköpiiriä.

Tahdon nyt vastata siihen mielipiteeseen, että teosofia olisi merkitystä vailla meidän aikamme ihmisille. Haluan näyttää, miksi minä päinvastoin uskon, että se on meidän aikamme kaikkein tärkein sivistys vaikutin, juuri se vaikutin, minkä tarpeessa me eniten olemme. En kuitenkaan voi luvata käsitellä ainettani perinpohjin ja kaikilta puolilta, mutta tahdon koettaa esittää erään näkökohdan, joka minusta on tärkein, samalla kun minä olen täysin vakuutettu siitä, että muut henkilöt, jotka suosivat teosofiaa, voivat esille tuoda enemmän ja muita todistuksia uskoonsa sen todellisesta merkityksestä.

Jokaisesta henkisestä tai älyllisestä liikkeestä voidaan sanoa, että sen vaikutus aikalaisiin on kahdenluontoista: yksilöllistä ja yhteiskunnallista. Ottakaamme raittiusliike esimerkiksi. Sen yksilöllinen vaikutus tulee ilmi siinä, että yksityiset henkilöt mieltäytyvät raittiusaatteeseen, huomaavat sen siveellisen ja fysiologisen tärkeyden ja alkavat sovelluttamaan sitä käytännössä; sen yhteiskunnallinen vaikutus näyttää ensi aluksi yleisen mielipiteen vivahduksissa, sitten siinä, että aate alkaa saada jalansijaa lainsäädännössä ja yleisessä siveellisyudessa, vieläpä kirkollisessa uskonnossa. Raittiusliike ei vielä ole voittanut yhteiskuntaa, mutta se on edistynyt äänettömästi, ja se on aikanaan voittava, kiitokseksi niiden henkilöiden innostuksesta asiaan, jotka se on voittanut puolelleen, kiitokseksi niistä murheen kyyneleistä, joita menneiden ja nykyaikojen vaimot ja äidit ovat tuon vihollisen takia vuodattaneet.

Samaten on teosofisen liikkeenkin laji kahdenlaista. Nyt jo voidaan huomata, kuinka teosofiset aatteet vaikuttavat yleiseen mielipiteeseen ja ovat, kuten sanoisin, ilmassa. Sieluproblemia käsitetään syvemmältä, itämaalainen ajattelu saa puoltajia Länsimaissa, mystillisiä virtauksia esiintyy kirjallisuudessa, ja kirkot alkavat ravistella itseänsä; ihmiset etsivät kiihkeämmin kuin ennen tyydyttävää elämäntapaa ja rupeavat ymmärtämään, että heillä on oikeus itsenäisesti tuomitsemaan mikä on oikein, kuten Jeesus on sanonut.

Toiselta puolelta kasvaa niiden luku, jotka kokonaan omaksuvat teosofisen maailmankatsomuksen. Toivon, ettei kauvoja viivy, kun se voittaa yhteiskunnan. Myöskin sitä kypsytävät tuskalliset ja ikävää täynnä olevat ajatukset, joita vuosisatojen kuluessa hyvät ihmiset ovat ajatelleet, jotka sokean uskon alaisina ovat huokailleet tai kärsineet vainoa siitä että ovat uskoneet näkevin silmin.

En kuitenkaan tahdo viipyä siinä, mitä minä arvelen teosofian tai teosofisen liikkeen perustana olevan aatteen tehtävästä enkä siinä mitä se vastaisuudessa on vaikuttava yhteiskunnan älylliseen ja henkiseen ilmapiiriin ja välillisesti sen kautta yhteiskuntaruumiin. En tahdo puhua ihmiskunnan yhteiskuntaelämässä tulevien olojen niistä kuvista, jotka sieluni silmiin siintävät haaveiluhiljaisuuden hetkinä ajatellakseni niitä hyviä mullistuksia ihmiskunnan ajatus- ja tunnemaailmassa, joita teosofiset opit aikanaan synnyttävät. En tahdo kuvailla miten minusta tällä planeetalla näyttää, kun yleinen mielipide on omaksunut teosofisen suvaitsevaisuuden, joka perustuu uskonnon olemuksen täyteen ymmärtämiseen ja syvempään tietoon maailman suurista uskonnoista, ja kun sitä elähyttää teosofiset käsitykset aikajaksoisesta kehityksestä ja syntymättömän ihmishengen vaelluksesta elämästä elämään täydelliseksi tulemisen kasvussa; – mutta se mistä tahdon puhua, koskee teosofian vaikutusta yksityiseen yhteiskunnan jäseneen, ja mistä sivistyksellisestä merkityksestä teosofia on yksilöille.

Meidän aikamme ihmiset eivät ole ainoastaan hermostuneita; he ovat tyytymättömiä, hapuilevia ja etsiviä. Muuan havainto, mikä usein voidaan tehdä, on se, että ihmiset eivät rakasta työtänsä. Eihän kaikilla ole selväpiirteisiä taipumuksia johonkin inhimillisen toiminnan tiettyyn muotoon, mutta tästä huolimatta moni kyllä arvelee, että hän on joutunut väärälle uralle, että hänen halunsa on oikeastaan muuhun kuin

tekeillä olevaan työhön. Voi olla, että nämät ovat luonnollisia syitä haluttomuuden tunteeseen työssä ja kiihkeä huvitusten ja nautinnon tavoittelemisen; varsinainen syy luullakseni on syvemmillä.

Me ihmiset olemme järkiolentoja; emme menesty kauvaakaan työssämme iloisina, ellemm tiedä minkä vuoksi me työtä teemme. Niitä ihmisiä joilla on sankarimainen rakkaus, jotka löytävät onnensa uurastaessaan puolison, lasten, sisaruksien tai vanhempain eduksi, on ylipäättään sängen harvassa. Näyttää melkein siitä kuin me emme enää voisi rakastaa, mutta se on oikeastaan sen vuoksi, että olemassaolemisen ehtomme ovat verraten köykäset (vaikka me toiselta puolelta elämme kovan hermopainostuksen alaisina) ja että se havainto jo on mennyt niin lujasti meidän tuntoomme, että me teemme työtä suotta, kuin koneet, kuin elukat, uurastaessamme ainoastaan aineellisen olemassaolomme puolesta. Sanalla sanoen me vaellamme henkisessä pimeydessä emmekä löydä mitään olemassaolon tarkoitusta. Mutta elävinä ja ajattelevina sieluina meidän kovin tarpeemme on, että me tulemme tietämään tai ainakin aavistamaan, minkä tähden me olemme olemassa ja minkä tähden meidän on täällä ponnisteltava ja aherrettava. Ja siitä syystä tapahtuu päivä päivältä aivan monelle, kun he tuntevat itsensä varsin väsyneiksi ainaiseen unen ja valvomisen, kiertokulkuun, että he melkein epätoivoissaan huudahtavat: mikä on kaiken tämän peränä – onko siinä mitään tarkotusta?

Ei mikään näytä minusta nyt niin järjettömältä, kun joku väittää, ettei ihmisen elämällä ole mitään tarkotusta, ei ainakaan sen enempää kuin tehdä työtä, syödä, nukkua, jatkaa sukua ja kuolla. Voidakseen sanoa tätä varmuudella, pitäisi ihmisen olla tietoisesti itse itsensä luonut, mutta nyt tarvitsemme ensinnäkin vain palauttaa muistiimme ainoan tosiasian, nimittäin, ettemme ole tehneet itseämme, ettemme ole itsestämme syntyneet. Älkää tähän väittäkö, että kaksi ihmistä, joita kutsun vanhemmiksi, ovat olemukseni alku; heidän pitäisi silloin tietää olemassaoloni tarkotuksen. Nyt sitä vastoin he tietävät siitä asiasta yhtä vähän kuin minäkin, ja vieläpä edellyttäen, että minä olen syntynyt heistä, niin eivät he kuitenkaan ole itse luoneet itseänsä, vaan jälkiä ajassa taaksepäin seuraamalla tulisimme joskus ensimmäisiin vanhempiin ja lopulta seisomme ensimmäisen syyn ja syyttömän syyn edessä, kutsukaamme sitä jumalaksi tai luonnoksi tai miksi tahansa, mikä syy

on ollut alku kaikkeen muuhun. Mutta se, mikä ei ole olemassa omasta itsestään, niin sillä ei ole tarkoituserää itsessään, kaikkein vähemmän omassa tietämättömyydessään, vaan sen olemassaolon tarkoitusperä on kätkeytyä sen alkusyyssä. Tuolin tai pöydän olemassaolon tarkoitus on aatteena sen ihmisen tajunnassa, joka on tehnyt esineen, ja toisten ihmisten tajunnassa, jotka ovat saaneet saman aatteen tietoonsa. Myös ihminen on samaten olemassa palvellakseen Sen tarkotusta, joka on ollut hänen alkusyynsä. Tässä ei vielä kysytä, onko se personallinen jumala tai personaton laki tai voima, joka on ollut ihmisten alkusyyinä; tässä meidän tulee ainoastaan kiinnittää huomiomme siihen tosiasiaan, että kuka tai mikä tahansa on ihmisen luonut, niin tässä samassa syyssä on hänen tarkoituseränsä. Omasta auktoriteetistään ihminen ei sen vuoksi voi väittää, että hänen elämänsä on ilman tarkoitusta. Voisikohan nyt joku toinen, jonka auktoriteettiin hän saattoi turvautua, sanoa mitään sellaista? Tuon toisen täytyy silloin olla itse elämä eli tuo salattu olemassaolomme syy tai joku joka tietonsa on heiltä ammentanut. Mutta milloinka on jumala tai elämä opettanut, että olemassaolomme on ilman tarkotusta ja merkitystä, tai milloinka meitä niin on opettanut joku, joka jumalallisella auktoriteetillä on selittänyt elämän salaisuutta? Eikö jumala ja elämä aseta meitä lakkaamatta kasvosta kasvoihin niiden oman arvotuksen kanssa ja eivätkö uskonnot, jotka tahtovat puhua jumalallisella auktoriteetilla, anna syvintä ja ylevintä merkitystä elämälle?

Ei, harvassa on niitä ääniä, jotka riistävät elämältä sen tarkotuksen ja syvyyden, ja heikolta ne kuuluvat järjen, omantunnon, sydämen ja kaikkien kansojen yleisen käsityksen mahtavan äänen rinnalla, joka huutaa meille, että inhimillinen olemassaolo on täynnänsä jalointa ja ihaninta merkitystä.

Mutta mikä on tämä tarkoituserä? Useimmat olkapäitä nostaen sanovat: sitä me emme voi tietää. Niinpä itse sanan julistajatkin sanovat, että meiltä on kielletty jumalallisten asiain tutkiminen ja että meidän on tyytyminen uskoon.

Ensinnäkin nämät asiat eivät ole muulla tavalla jumalallisia kuin muutkaan puhtaasti inhimilliset asiat; ja toiseksi tuttu vastaus kysymykseen „mihin meidän on uskominen?“ on niin arveluttavan

luontoista, ettei se kauvankaan tyydytä ymmärtäväisiä ja kyllästyneitä ihmisiä.

No niin, tässä tulee meille avuksi nykyaikainen teosofia, tässä tulemme huomaamaan sen merkityksen. Kohta ensi askeleella se ottaa korviinsa meidän tarpeemme ja tavoittaa polkemisen sijasta sitä täyttämään. Ei suinkaan ihminen ole määrätty, sanoo teosofia, sokeasti tottelemaan sitä lakia joka on syytänyt hänet olemassaoloon, ja alati vaeltamaan tietämättömyydessä tarkotuksestaan. Päinvastoin juuri hänen inhimillinen erioikeutensa on siitä tiedon saaminen. Eikö ajatteleva järki ole se, joka korottaa ihmistä alemman luonnon yli? Eikö juuri inhimillinen järki ole tuo tajuinen kysyjä, se katselija, joka voi asettua kaiken ulkopuolelle, myöskin oman persoonallisen omistajansa ulkopuolelle, ja udella noita ainaisia mistä, minne ja miksi? Eikö järjen luonnossa ole, että se on vapaa yhtävähän tuntemaan itsensä sidotuksi tottelemaan ruumiin himoja ja halujakin noudattamaan hengen käskyjä? Eikö sen ajatteleva luonto ole, että sen tulee tietää tai ainakin ymmärtää, ennenkuin se täysin itsetietoisesti päättää ruveta toimimaan?

No niin kun olemme vapaita ajattelijoina, kun olemme järjellisiä olentoja, niin sen vuoksi on meidän erioikeutemme ymmärtää eikä vain uskoa. Järki meissä on valomme ja ylpeytemme. Eiköhän meillä ole syytä pitää siitä tarkkaa huolta? Järki meissä ei saa olla pimeä. Se on viritettävä ja se on loistava kirkkaan hohtavasti. Ja ihmiskunta parhaillaan virittää sitä elämän tulessa. Siinä se polttaa itsensä, mutta sen oma valo tulee sille sitä kallisarvoisemmaksi . . . Tietävästi sitä ei voi kukaan estää.

Niinpä siis ei jouduttane mihinkään epäilykseen siitä että, metafysiillisesti katsoen, meillä on määrätty tarkoitusperä elämällemme, lainkaan huolimatta siitä, missä määrin siitä mitään tiedämme; mutta kun toiselta puolelta olemme tietämättömyydestämme itse tietoiset ja kykenevät tiedon haluamiseen, niin varsin läheisesti siihen kuuluu, minkä teosofia toteaa, että me voimme ja että meidän tulee saada tietämättömyydestä vapauttavan tiedon olemassa olon merkityksestä, ja niin muodoin voimme sanoa että elämämme tarkoitusperä on tietynä: meidän on taisteltava tietämättömyydestä ja etsittävä sitä totuutta, jota emme tiedä. Siksi ei ainoastaan

luovuttamaton oikeutemme, vaan vielä enemmän, välttämätön velvollisuutemme on vaeltaa sillä tiellä, joka toivomuksemme mukaisesti vei meidät tiedon ja totuuden maahan. Jos vaikka kuinka olemmekin aineellisen elämän arkitoimissa – ja niiden ahdistamina aina me kuitenkin voimme päästä niistä erilleen joksikuksi minuutiksi päivittäin ja omistaa sen hetken korkeimmalle, niitä me ihmisinä voimme tehdä, niin kauvan kuin meidän tietomme ei ole laajempaa: etsiä sitä totuutta, joka on meidän elämämme perustuksena.

Ja nyt teosofian pääoppi on, että meidän on etsittävä totuuden tietoa, tietoa elämästä – sen *löytääksemme*. Niin, te tulette löytämään totuuden sanoo teosofia. No niin, eikö tämä ole uusi, läpeensä nykyaikainen uskonnollinen oppi? Tosin ei siinä merkityksessä, etteikö sitä olisi koskaan ennen kuultu, mutta uutta meille uskonnollisissa käsityksissämme – unheeseen jäänyt oppi, jota on ennen julistettu. Eikö suuri ihmiskunnan opettaja käsenyt meitä etsimään löytääksemme, rukoilemaan saadaksemme, kolkuttamaan jotta meille avataan, ja mitä tämä opettaja, jonka nimi on meille kaikille kallisarvoinen, käskikään meitä etsimään ellei juuri sitä „Jumalan valtakuntaa“, joka on totuuden tieto? „Sen vuoksi sanon teille: älkää murehtiko hengestänne, mitä söisitte tai joisitte, eikä ruumiistanne mitä pukisitte yllenne. Eikö henki ole enempi kuin ruoka, ja ruumis enempi kuin vaatteet? Taivaallinen Isämme kyllä tietää teidän tätä kaikkea tarvitsevan. Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan, niin tämäkin kaikki sen ohessa annetaan teille.“ (Matt. 6: 25, 32, 33). Ja hän kehoitti meitä anomaan „pyhää henkeä“, ja meidän taivaallinen Isämme on varmasti sen meille antava (Luuk. 11: 9-13), sillä pyhä henki on opettava meille kaikki (Joh. 14: 26).

Mutta teosofia opettaa meille vielä enemmän, se opettaa, minkälainen tämä totuudentieto on, minkä ymmärtäminen yleensä on niin hämärää.

Olemme panneet sanan „tieto“ merkitsemään sitä, mikä pääasiallisesti tarkoittaa n. k. tieteellistä tietämistä eli ymmärrys- ja muistitietoa. On totta, että löytyy samanlaista äyllistä, yksistään aivoissa asustavaa ja muistin varassa olevaa tietämistä, kuten esim. historiallista. Ja kun nyt huhutaan totuuden „tiedosta“, luulemme

ensinnä, että myös se tarkoittaa – ellei juuri puhdasta muistitietoa, ainakin jonkunlaista ymmärryksen varmuutta. Mutta asianlaita ei ole niin.

Totuuden tieto on totisesti tietämistä kaikesta, mitä tämän maanpäällä voidaan tietää Jumalasta ja maailmasta, elämästä ja kuolemasta, hyvästä ja pahasta, mutta se ei suinkaan ole teoreettista, vaan käytännöllistä, elävää tietoa. Jos otamme minkä käytännöllisestä arvosta olevan tieteen tahansa, niin näemme, että se samalla on taitamista, taitoa. Jos minulla on matemaattisia tietoja, niin merkitsee se että minä voin laskea – muuten olisi tietämiseni kuollutta. Tämän mukaan merkitsee totuuden tieto käytännöllisesti samaa kuin „totuuden taito“. Mutta totuuden tieto on etenkin (parhaasta päästä) elämäntaitoa; siis on elävä totuudentieto samaa kuin elämäntaito, elämisen taitamista. Toisin sanoen: se, jolla on tietoa totuudesta voi elää niinkuin hänen elämällään on tarkotettu.

Nyt kysymme: mikä sitten on elämän taitoa? Teosofia, aikojen viisaus, vastaa: elämän taito on täydellistynyt elämä, elämä puhtaudessa, viisaudessa, epäitsekäessä rakkaudessa. Kuinka monella eri nimellä sitä onkaan kutsuttu! Se on Jumalan pojan elämää, se on Mestarin elämää, se on ylösnousseen, täydelliseksi tulleen elämää, hänen, joka tietää kaikki, joka voi kaikkea, joka rakastaa kaikkea. „Olkaa siis te täydelliset, niinkuin taivaallinen Isämme on täydellinen.“ (Matt. 5: 48).

Nykyinen elämämme on pyrkimystä tähän ideaalielämään, kehittymistä sen vastaisessa suunnassa, ja meidän asiamme nykyaikaan on ideaalia varten eläminen. Elämämme tarkoitusperä, mistä me voimme tulla tietoisiksi, on se mitä teosofia julistaa: me elämme tullaksemme täydellisiksi viisaudessa, hyvydessä, rakkaudessa.

Tätä samaa asiaa tulemme selittämään kaikkinaisen kehityslain opilla. Kaikki olemassaolo on kehittymistä, sanoo teosofia, ja tieteellinen tutkimus opettaa todeksi että tämä laki vallitsee luonnossa. Darwinille tulee kunnia siitä että hän on kääntänyt oppineen maailman huomion tähän asiaan. Teosofia kuitenkin tuo käsitykseemme evolutsiooni – eli kehitysilmiöstä merkitsen ajatuksen, joka koskee elämän yhtenäisyyttä. Elämä on alati keskeymätöntä ja kehitys on

loppumatonta. Elämä ilmenee muodoissa: koko ilmennyt olemassaolo on elonmerkin asteettaista nousemista, alimmasta korkeimpaan, atoomista jumaluuteen; sama elämä tykyttää kaikkialla, yksi henki on kaikkien muotojen takana, jokainen muoto on rengas loppumattomassa ketjussa, yhtä välttämätön kuin kaikki muutkin, alin olemukseltaan yhtä jumalallinen kuin korkein. Muodot syntyvät ja kuolevat, mutta elämä on ikuista, se kulkee muodosta muotoon. Se ajanjaksojen kuluessa uinuu kivikunnan muuttumattomissa muodoissa, kunnes se kulkee ratkaisevan kohdan ja herää kasvin herkkään olemassaoloon. Äärettömien aikakausien kuluessa kasvikunnassa työtänsä tehnyt siirtyy elonlaine eläinkehityskauteen ja pyytää ilmetä eläimen liikkuvassa ja himoja täynnä olevassa elämässä. Ja kun eläin (vrt. Rom. 8: 18 ja seur.) kehittää itsessään taipumusta persoonallisuuteen, omaan tahtoon ja järkevään itsekkäisyyteen, niin siinä on meillä kadonnut rengas, joka on siirtynyt ihmisen henkiseen persoonallisuuteen, hänen ajatukselliseen järkeensä ja kaksoispersoonallisuuteensa.

Jos nyt kysymme, mitä tarkoittaa tämä hämmästyttävä muodostusjakso, niin tuskinpa voimme löytää mitään muuta vastausta kuin tämän: ikuisella elämällä itsessään ei ole mitään tarkotusperää, mitä me voimme ymmärtää, sen tarkotusperä on salattu sen omaan helmaan, ehkä siihen autuuteen, joka ollee olemassaolon perustus, mutta ikuisen elämän jokaisella ilmennyksellä, jokaisella muodolla, mihin henki on pukeutunut, on tarkotusperä; ja sen tarkotusperä on olla edellisen elonilmauksen ideaali ja varsinainen perustus seuraavaan; ei mitään luoda valmiina, kaikki johtuu kehitymisestä, alempi on välttämätön edellytys korkeampaan.

Luonnon eri valtakuntia silmäiltäessä huomaamme tuntemattomissa, näitä eri valtakuntia vierä vieriltä yhteen liittävässä ylimenomuodoissa missä suunnattomina kuiluina ne eroittavat valtakunnat toisistaan. Jos me nyt puhuisimme kehityksestä näissä erilaatuisissa valtakunnissa, niin voisimme esim. sangen tarkoin määrätä, minkä rajojen piirissä elämä kukassa saa kehittyä jottei se kulkisi yli kasvikunnan rajamerkkien: sen selitys rajottuu muotoon, väriin, tuoksuun ja tunteeseen, sillä kukka, joka rupeisi astuskelemaan ja näyttämään merkkiä sisällisiin haluihin ja toivomuksiin, ei enään

olisi mikään kasvi, vaan se olisi astunut kynnyksen yli eläinkunnan asteelle; mutta eikö meidän pidä toiselta puolelta uskoa, että elämä kukassa kulkemalla kautta koko ylimenomuotojen ketjun, jonakin aikana saavuttaisi eläinkunnan rajan eli toisin sanoen, että kukan elämänideaali juuri on perhosen keveä ja leikikäs olemassaolo, että sidottu kasvi yleni eläimen irrallisen vapauden kaipuussa?

Palatkaamme me ihmiseen. Ihmisen elämä on saman lain alainen kuin kaikki muu olemassaolo, myös ihmisen elämä on kehittymistä. Nyt voimme tarkastaa kehitystä jokaisessa luomakunnassa kahdelta puolelta ensiksi sen periaatteen täydelliseksi tulemista, joka tällä luomakunnalla on sen lisäksi mitä sillä on edellisestä, toiseksi pyrkimystä saavuttamaan ylimenokohta seuraavaan tai, kuten myöskin voimme sanoa, ideaalin tavoittamista. Olemme jo ennen kosketelleet kysymystä inhimillisestä periaatteen: tietoisesta ajattelemisesta, ajattelijasta, yksilöllisestä minuudesta. Inhimillisen elämän toinen puoli on siis tämän ajatusperiaatteen kehittämistä.

Tällä en tarkoita aineellisuuteen sidottua järkeä, joka ei astu oman persoonallisuuden ulkopuolelle, vaan jonka halu ja harrastus tykkäänään hyörii ja pyörii ainoastaan samaisen persoonallisuuden palvelemisessa. Tämä järki kuuluu ylimenomuotoihin, ja sellaiset ihmiset eivät ole eläintä paljoka parempia. Mutta ajatteleva kyky, josta minä puhun, on vapaa järki, se joka liikkuu ajatuksen omalla tasolla, joka filosofeeraa, miettii ja kyselee, joka sukeltaa materiaalin syvimpään syyvyyteen ja kohoaa hengen sinerviin avaruuksiin, se joka sanoo: *cogite, ergo sum*. Tämä on se periaate, joka ihmiskunnassa on kehittymässä.

Mutta toiselta puolelta elämä on ihanteeseen pyrkimistä, elämän lähinnä korkeimman muodon mukaan. Eikö olekin ihmeellistä, että emmekö me ihmiset tuntisi itseämme tyydyttetyiksi sellaisesta elämän määrästä, joka ainoastaan tarkoittaisi järkemme täydelliseksi tulemista? Meidän sydämessämme asustaa vaatimus tai tarve johonkin vielä korkeampaan eli johonkin, joka pelastaa meidät siitä tyhjiydestä, minkä meidän älymme korkeampi kehitys yksinään tuottaisi. Ja kun luonto ei koskaan synnytä kaipuuta omaamatta kykyä sen tyydyttämiseen, niin on myöskin tässä tapauksessa meidän sydämemme se, joka aavistaa yli-ihmistä ja tavoittelee ihannetta.

Mikä siis on elämämme tarkoitusperä tältä kannalta katsottuna. Tässäkin kuuluu vastaus näin:

Inhimillisen olemassaolon tarkoitusperä on, että ihminen on astuva siihen luonnonvaltakuntaan, joka on lähinnä ihmiskunnan yläpuolella, että hän tulisi täysin tietoiseksi henkiseksi olennoiksi, enkeliksi, jumalaksi, *tosi* ihmiseksi tai miten me sitä tahdomme kutsua, eli että hänestä tulisi kuten uskonnoissa sanotaan täydellinen.

Niin yksinkertainen on totuus, ja kuitenkin meidän kirjanoppineitten ihmisten on vaikeata ymmärtää sitä, emmepä lainkaan tarvitse olla farisealaisia huudahtaaksemme: mutta kuinka heikolle ihmiselle on mahdollista tulla täydellisesti hyväksi ja *tosi* olennoiksi!

Meidän on nyt ottaminen tämä kysymys käytelläksemme; virhepäätelmäin ja erhetyksien vaara on tässä lähellä. Kuullessamme „tulla hyväksi“, „tulla täydelliseksi“, kuvastuu ajatukseemme vain tämän aatteen toinen puoli, nimittäin se että tavalla tai toisella siksi tulee se, joka ei ennen ole ollut hyvä. Nyt huomaamme kaikkialla luonnossa, että „ei tyhjästä tule mitään“, että »*ex nihilo nihil fit*» on selviö, väite, joka ei todistusta kaipaa, kelvaten kaikkialla näkyväisessä ja aineellisessa maailmassa, ja vaistomaisesti vastustaa ymmärrystämme väite, että ihminen, joka on kaikkea muuta kuin täydellinen, täällä maan päällä voi ja pitää siksi tulla. Ja meidän ymmärryksemme on oikeassa; sama selviö kaiken lakisiteisyydestä koskee myös henkisiä asioita. Ja kuitenkin eikö meidän sydämemme ja omatuntomme nouse vastustamaan kehoitusta: olkaat täydelliset! Miksikä ei? Sentähden että ne havaitsevat toisen tarkoituksen, joka on käsitteessä.

Ottakaamme esimerkki. Ei kukaan voi tulla oppineeksi, ellei olisi muita oppineita, kirjoja y. m., tai filosofisesti sanottuna: ellei oppia olisi olemassa. Sillä kun ihminen varttuu älyllisessä tietämisessä, ei hänessä mikään synny tyhjästä, vaan hän omaksuu ulkoapäin jo löytyvät tiedot tai mahdollisuudet sellaisiin, kuten keksiessään jonkun siihen asti tuntemattoman luonnonlain. Ja ainoastaan senvuoksi, että me emme heti huomaa tätä yleistä prinssiippiä, näyttää meistä ihmisen täydelliseksi tuleminen mahdottomalta. Mutta tätä silmällä pitäen ymmärrämme ihmisen täydelliseksi tuleminen edellyttävän: a) että täydellisyys eli

hyvän prinssiippi on olemassa, b) että ihminen on sellaisessa suhteessa hyvään, että se voi häneen vaikuttaa. Kuinka sen laita lienee? Tahdomme tarkastaa tätä asiaa teosofian valossa, ja näyttäkse se meistä yksinkertaiselta, jos me katsomme sitä kehityksen omaperäisen aatteen kannalta.

Kaikessa kehittämisessä, kaikessa vartumisessa tarvitaan kolme asiaa.

Ensiksi jotakin, jota kehitetään, joka varttuu, mikä tässä tapauksessa koskee ihmistä. Kuitenkin kuten sanottu ei kokonaan tuo meille havaittava ihminen: ei hänen fyysillinen ruumiinsa, ei hänen sielunsaakaan, jos me sillä nimityksellä tarkotamme ruumiin elämää, vaistoja ja himoja – jätteitä eläin asteelta – eikä itsekkäästi persoonallista järkeä, joka oikeastaan voi kuulua „Primates“-suvun lajiin „homo“; ei siis sitä, mikä muodostaa ihmisen olokohtaisesti ilmiöllisen persoonallisuuden. Kehitys on nyttemmin kulkenut muodon, tunnon, himon ja tuon himositeisen järjen tasolta ajatuksen ja järjen henkiselle tasolle, ja siis tuo ajatteleva ja tunteva minä on se, jota on kehitettävä.

No niin, tuo järjellinen minä ihmisessä on siis se, jota tarvitaan ihmisen kehittämisessä. Mutta äsken sanoimme tarvittavan kaksi muutakin asiaa, kun jotakin on kehitettävä. Mitkähän nämät ovat? Olen jo maininnut, että toinen näistä puheenaolevassa tapauksessa on ihanne täydelliseksi tulleesta ihmisestä. Tämä kuitenkin on vähän häilyvästi sanottu, ja koska aikomuksemme on tarkastaa asiaa yleisemmältä näkökannalta paremmin sitä selittääksemme, niin kysymme: mitä tuo toinen ylimalkaan on, jota tarvitaan kaikessa kehittämisessä? ja teemme tämän kysymyksen suurelle oppiemoillemme, luonnolle.

Luonto on täynnä ihmeitä. Kun kesäaamuna olemme astuneet niitylle ja katselleet kukkasia tuhansittain, toinen toistansa kauniimpia, leiniköitä, orvokkeja, nurmitädykkeitä ja miksi kaikiksi niitä kutsutaankin, niin varmasti olemme väliin ihmetelleet, että näillä kukkasilla, itsessään niin kauniita ja keskenään niin erilaisia, kaikilla järjestään on ollut syntynsä pienistä siemenistä, jotka eivät ole vähääkään siemenistä kehittyneiden kukkien näköisiä, vaan sen ohessa keskenään hyvin toistensa kaltaisia. Miksi nousee tästä siemenestä

orvokki, tuosta lemменkukka ja miksi kukka yleensä ollenkaan nousee? Koettakaamme vastata ensin edelliseen kysymykseen. Jos tästä siemenestä nousee lemmikki eikä orvokki, niin senhän täytyy riippua siemenestä; siemenen täytyy sisältää ne ehdot, jotka ovat välttämättömät jotta juuri lemmikki nousisi. Koska mitään ei synny tyhjästä, täytyy siemenessä olla kätkeytyä lemmikin ideaali – ajatus, kuva, perikuva tai miten me kutsummekaan sitä mallia, jonka mukaan kukka kehittyy, aivankuin kuvanveistäjällä on kuvansa valmiina ajatuksessa ennenkuin hän sen veistää marmoriin. Ellei siellä löydy tuo ennen – olemassaolo, tarkoin määrätty alkukuva tai ajatus – jompi kumpi jokaisessa yksityisessä siemenessä erikseen tai myöskin yhteinen perikuva, joka on ollut olemassa ennen mitään lemmikkiä - niin varmasti luonnossa syntyisi toivoton sekavuus.

Kukan kehittymisessä ja kaikessa muodon kehittymisessä tuo toinen asia, joka tarvitaan, on siis malli, jonka mukaan muoto syntyy.

Samoin on asia ihmisen henkisen vaurastumisen suhteen, mikä, kuten kaikki muukin kehitys, on eloperäistä kasvamista, toinen tarpeellinen asia on ideaali, täydelliseksi tulleen ihmisen perikuva, jumalallinen ajatus, jonka muotoiseksi ihminen on tuleva. Ja nyt ymmärrämme, minkä tähden voidaan sanoa, että ideaali, johon ihmisen on pyrittävä, ei ole teoriaa ainoastaan, ei kylmää ja tyhjää tutkimista, vaan täydellisen ihmisen näkymätön, mutta elävä siemen. Missä on tämä siemen? Ihmisessä itsessä.

Täydellisyys, hyvä asuu meissä; se on jumalallinen kipinä jokaisessa ihmisrinnassa, henki meissä, itseys meissä, korkeampi minuus, josta teosofia puhuu, pyhä henki, jonka temppele on ihmisen ruumis, kuten Paavali sanoo. Se ei ole ruumis, ei ulkonainen persoonallisuus, joka voi tulla täydelliseksi, vaan se on henki, joka astuu alas meidän tietoisuuteemme ja vetää minäämme puoleensa. Ja henki on säteilevä läpi ruumiin ja vastaava omaa ruumistansa, omaa ilmiöllistä ilmestystänsä samalla välinpitämättömällä kunnioituksella kuin kaikkia muita ruumiita. „Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi!“ Hengen maailma ei ole „minun“ tai „sinun“, siellä on kaikki yhteistä. Kuinka voisin olla hyvä niinkauvan kuin tietoisuuteni oleskelee ainoastaan ruumiissa? Minä olen lähinnä itseäni, itsekkyuteni on

luonnollinen: jos en pyri olemaan hyvä, täytyy minun kieltää itseni ja sanoa: ole hyvä, tee tämä eikä toista – mutta, mitä täydellisyyttä se olisi? Jos minä todella olen hyvä, niin tekisin sitä omasta halusta. Mutta hyvä luonnosta on hengessäni; sinne tietoisuuteni on kohotettava.

Nyt tulemme kehityksessä tarvittavaan kolmanteen asiaan. Vielä kerran tarkastamme kukkaa kedolla, tällä kertaa sen kasvamistapaa. Se kasvaa huomaamatta, mutta alkuaan pieni oras siitä tulee aikaa voittaen täysin kehittynyt kukka. Kuinka se tapahtuu? Lentävätkö atoomit ilmassa ympärillä ja lankeevatko ne lehdille ja varsille, vähitellen lisäten kasvin kuutiolisäilystä? Eipä niinkään, kasvamisen ei tapahdu lisäyksestä ulkoapäin. Tapahtuuko kasvamisen tyhjästä, kehittykö kukka tyhjästä? Kaukana siitä! Kaikki tiedämme, että se on voima, joka vuotaa sisältäpäin ja saa ravintonsa ulkoapäin, s. o. atoomijoukkoja, joita tarvitaan muodon kasvamiseksi. Mutta mistä syntyy voima? Se on uinuvana siemenessä, joka merkitsee, että se on jo olemassa. Voima on siinä sidottu, vangittu – ei ajan ja paikan sitoma, sillä se on kaikkiallinen eikä missään – vaan ehdon esiintyäkseen. Mutta irroittakaa side, täyttäkää ehto voiman ilmenemiseen, ja heti se vuotaa ulos osotettuun suuntaan, heti se elähyttää ruumiin, joka sen vastaan ottaa; heti se erikoistuu olevassa muodossa ja tekee siinä tehtävänsä. Kolmas asia, joka on tarpeen kukan kasvamisessa, on siis kaikkiallinen elonvoima eli aurinkoenergia.

Mutta kolmas asia, mikä on tarpeen ihmisen kehityksessä – mikä se on? Kukka versoo siitä että elonvoima virtaa sen sisään - millähän tavalla nyt ihminen kasvaa syvämielisyydessä, tokkopa hänessä kasvamisen voima syntyy tyhjästä? Myös tässä täytyy jo olla se voima, joka aikaansaa ihanteen kasvun ihmisessä. Jos pidämme kiinni vertauksesta, että henki on siemen, joka itää persoonallisen sielun maaperässä, niin voimme sanoa, että tässä henkisiemenessä täytyy olla uinuvassa voima, joka panee siemenen versoomaan. Kun olosuhteet ovat suotuisat, sidottu voima pääsee valloilleen ja täyttää hengen, laajentaen ja syventäen sitä. Tässä meillä myös on vastaus kysymykseen, joka on paljon kiinnittänyt puoleensa ihmisten ajatuksia,

nimittäin se, jos ihminen tulee vanhurskaaksi omasta ansiostaan tai ei. Hänen henkinen kehittymisensä on eloperäistä kasvamista; se ei siis voi olla „omain“ voimain luonnonvastaista liikarazitusta, voimain joita hänellä ei ole, eikä jotain luonnottomasti pakotettua kiihotusta täydellisyyteen. Se voima, joka aikaansaa hänen henkensä varttumisen, on olemassa ennallaan – ainoa minkä hän voi ja täytyy tehdä on huolenpito siitä että ehdot voiman ilmenemistä varten ovat täytetyt. Vertailu kukkaan on täydellinen. Ihmisen kasvu eroaa kukan kasvusta sen verran, että tässä ihmisen itsensä täytyy pitää huolta sekä maanlaadusta että ravinnosta. Sielu, joka on hengen maaperä, ei saa olla täynnä himojen ohdakkeita ja okaita, sydän ei saa olla kiviläjä; ja kevytmieliset ajatukset eivät saa olla hengen ravintona; mutta maaperä on perattava ja rakkauden ja hyvientöiden aamukasteella kostutettava ja ravintoa on etsittävä ajatuksen kiinnittämisessä ihanteeseen. Samoin kuin lotuskukka ylenee liejusta läpi Niilin laineitten auringon valoon, niin on meidän henkemme juuriva terveessä ruumiissa järkähtämättömänä, tyynenä ja koskemattomana kestävä kärsimysten ja mielenliikutusten vuolaassa virrassa ja kohottava otsansa korkealle yli pinnan, jotta se olisi hengellisen auringon voiman täyden kirkkauden vallassa.

Ja nyt vastustamattomasti nousee kysymys: mitä on tämä voima, joka samoin kuin elonvoima ei ole ajan tai paikan sitoma, vaan ympäröi meitä kaikkialla, on lävitsemme tunkeva eikä sentään kaikkien havaittavissa, mistä tulee tämä hengellinen aurinkoenergia eli voima, joka panee sisäisen minämme siemenen kukaksi puhkeemaan, kun vaan suuntaamme katseemme valoa kohti ja laitamme itsemme sen uudestasynnyttävää voimaa vastaanottaviksi? Kummallinen seikka! Vastattaessa tähän kysymykseen johtuu mieleen muuan korkeimmista henkisistä ja uskonnollisista totuuksista, yhtä vanha kuin maailma, mutta kuitenkin yhäti veres, järjen olemattomaksi selittämä, nurjan keskustelun hylkäämä ja sittenkin tuskaisen sydämen alati haluama, sittenkin murheellista mieltä alati lohduttava.

Niin, nyt en voi sanoa muuta kuin että se mikä piilee tämän henkisen aurinkovoiman takana ja selittää sen salaisuuden, on elävä voima, jota on kutsuttu milloin jumalaksi, milloin kaiken alkuperäksi, milloin siksi, jolla ei ole mitään ääriä, milloin ikuisesti läsnäolevaksi,

milloin milläkin nimellä. Mitä nimiä sille annammekin, mitä kuvia teemmekin rajoitetussa tajunnassamme tästä salaisuuksien salaisuudesta, niin lujana pysyy ja kaikkina aikoina lujana on pysyvä se, että henkinen kehityksemme johtaa juurensa tästä kaikkivoittavasta alkuvoimasta.

Tällä tavalla osottaen, kuinka täydellisyiden alkuperuste asuu meissä itessämme ja ainoastaan odottaa ilmiäsemistensä meissä, teosofia meille selittää, kuinka nousemisemme henkisessä kehittymisessä on mahdollista. Sittenkin siinä vielä on väitteitä, ja sangen vakavaa laatua. Yksi näistä on: jos nyt ihminen voi saavuttaa totuuden tietoa ja tulla täydelliseksi, niin miksi sitten kaikki, järjestään kaikki ihmiset astuvat haudan lepoon tätä täydellisyyttä saavuttamatta?

Tähänkin väitteeseen on teosofialla vastaus valmiina siinä, että se viittaa toiseen lakiin luonnossa, eykliseen eli aikakaudelliseen lakiin. Samoin kuin aika, itessään ikuinen, on meille yhtenäinen käsite vaihdellen päivän ja yön, työn ja levon välillä, niin me ilmeisesti ajoittain menetämme tietoisuutemme ja sitä jälleen elvytämme tänäpäivänä jatkoksi eilispäivältä; samalla tavalla on elämä, kuten edellä jo huomautin, vaikka itessään ikuinen, yhtenäinen käsite, vaihdellen ruumiillisen elämän työn ja kuoleman välillä, niin että me jättäessämme elämämme iltana maisen majamme kuoleman häviölle, ainoastaan menemme nauttimaan hyvin tarpeellista lepoa siihen asti, kunnes hetki on tullut virkein voimin jälleen astuaksemme elämän näyttämölle ja täydelliseksi tulemistamme varten jatkaaksemme työtä siitä, mihin se meiltä viimeiseksi jäi.

Tämä sanalla sanoen on oppi lihaan tulemisesta eli jälleensyntymisestä. Hyvän alkuperuste on meissä ikuinen, meidän korkeampi minämme on kuolematon ja vaeltaa elämästä elämään, pukeutuu persoonallisuuteen toinen toisensa perään, saaden kokemuksia ja saavuttaen viisautta. Tästä opista en nyt jää puhumaan. Aineeseemme ei kuulu näyttää, miten monta pulmaa elämässä tämä oppi ylimaailmaisesta perinnöllisyydestä, sellaisesta että joku ominaisuus sivuuttaa yhden tai useampia sukupolvia, ratkaisee, kuinka se on avain iloon ja suruun, sielullisiin eroavaisuuksiin ihmisten välillä, yksilöiden erilaatuisiin ulkonaisiin olosuhteisiin j. n. e.; samoin ei myöskään kuulu aineeseemme näyttää, kuinka jälleensyntymisopin ei

ollenkaan pitäisi olla vieraampaa kristityille kansoille kuin itämaalaisille, koska olemme sen ainoastaan unhottaneet, koska se alkuaan oli varsinainen aines kristinopissa, kuten osaksi jo on todeksi osotettu ja päivän selväksi tieteellinen tutkimus pian on sen näyttävä; – kaikki tämä veisi meidät pois aineestamme. Tahdon ainoastaan kiinnittää huomion siihen valoon, minkä tämä oppi levittää maiseen elämäämme katsellessamme sitä keinon kannalta henkiseen vaurastumiseen. Jos emme milloinkaan voi saavuttaa totuuden tietoa tässä ruumiissa, niin miksi olemme ollenkaan saaneet ruumiin? Miksi emme silloin olisi sellaisessa olemisessä, missä voisimme päästä ihanteemme perille? Jos sitä vastoin meidän määränämme on – mikä minusta nähden on järkevää – päästä korkeimmillemme kehityksessä ruumiillisen elämän aikana, niin silloin olemme umpikujassa, missä ainoa uloskäytävä on tämän ruumiillisen elämän ajoittainen uudistus.

Näin katson väitteeseen vastatuksi. Mutta vielä on muuan kysymys viimeisenä, mikä on selville saatava. Me tunnustamme, että kaikki mitä teosofia meille opettaa ihmisen mahdollisuudesta päästä totuuden luvattuun maahan, on kaunista, otollista ja tyydyttävää teoriassa. Mutta eikö löydy muuta vakuutta tämän opin totuudesta kuin subjektiiviset, sielutieteelliset todistukset, mitkä me voimme löytää sydämessämme, eikö löydy mitään historiallista vakuutta? Eiväthän ihmiset ole tänään erilaiset. Eihän nyt ensi kertaa havauduta ymmärtämään omaa osaamattomuutta oppiakseen haluamaan totuuden tietoa. Niin kauan kuin ihmissuku on elänyt, ovathan ihmiset etsineet, ja suuri kysymys on nyt: onko vaellus kautta erämaan täynnä ainoastaan tuntemattomia vaaroja, onko tie totuuden maahan alinomaan haluamatta ja tutkimatta tai onko yksikään ihminen milloinkaan löytänyt totuutta.

Meidän kantamme totta tosiaan on riippuva vastauksesta tähän kysymykseen. Jos asetumme kielteiselle kannalle, niin silloin tietymättömissä Damokles-miekka on riippuva päämme yli, silloin on tulevaisuus pimeyden verhossa ja näköpiirissä toivonsarastus on ainoa minkä erotamme – kuka tietää, tapaammeko milloinkaan tiedon maata? Ellei kukaan vielä ole löytänyt totuutta, niin silloin olemme jääneet omaan nojaamme, järkemme, omantuntomme ja kärsivän sydämemme

nojaan – eihän toivo vaan pettäne meitä vaivoissa! Mutta kuinka toisessa valossa eikö esiinny vaelluksemme, jos vaan joku ainoa meidän kaltaisista on päässyt matkan perille! Jo yksi todistus olisi riittävä, jo yksi Kolumbus voi muuttaa maailman ulkonäön.

Ja jos nyt itse asiassa jo useimmat olisivat löytäneet tien? Silloinhan olisimme varmat vaelluksemme päämäärästä, silloinhan uneksitusta maasta olisi tullut todellisuus, silloin voisimme pyrkiä eteenpäin täynnä miehuutta ja uskallusta.

Kuunnelkaat! Ettekö saa kuulla keskellä tämän levottoman maailman huumaavassa pauhinassa hopeankirkasta ääntä, joka kajahtaa: „Totuus on löytynyt“?

Kenen ääni? Kuka tai kutka ovat ne, jotka puhuvat?

Hiljaa, näky menee katseemme ohitse, jumalallinen, sytyttävä näky. Mitkä vakaat ja kuitenkin rakkautta loistavat kasvot, mitkä syvät ja kuitenkin lempeät silmät! Ja näiden korkeiden haamujen nimet? Manu, Rama, Krishna, Laotse, Zarathustra, Buddha, Jeesus, Muhamed, uskontojen säätäjät, sivistysten perustajat – sekä heidän oppilaansa ja maailmalta enemmän tai vähemmän tunnetut seuraajansa, kaikkien aikojen ajattelijat, profeetat, marttyyrit, sellaiset kuin: Pythagoras, Elias, Johannes Kastaja, Sokrates, Plato, Frans Assisilainen, Jakob Böhme, Swedenborg, Giordano Bruno, H. P. Blavatsky.

Tuo hopeankirkas ääni paisuu kohisevaksi urkulauluksi: „Tässä on totuus. Me olemme sen löytäneet. Me olemme eläneet ja kuolleet sen puolesta.“

Ihmiskunta on kuin suuri, ei kuihtunut, vaan elonvoimainen puu. Se uinuu talvella, kantaa hedelmänsä, lepää jälleen ja kukkii uudelleen ja sen kypsät hedelmät ovat tiedon poikia, tietäjiä. Heissä se etsii elinvoimansa täydellisimmän ilmaisen.

Eikö tämä ole ihmiskunnan historia? Eikö silloin tällöin aikojen vieressä ole esiintynyt mahtavia persoonallisuuksia, sellaisia, jotka itsestään sanoivat, että he tiesivät totuuden ja sitä julistivat? Eikö heillä ole ollut tuhansia seuraajia, jotka ovat todistaneet, että se mitä he puhuivat oli totuutta, sen vuoksi että he itse olivat sen tunteneet? Tosin kyllä ihmiskunta typerässä ylpeydessä on tarjotun avun alati luotaan työntänyt; tosin kyllä tunnemme olevamme loukattuja

itsevanhurskaudessamme, kun veli arvelee tietävänsä enemmän kuin me. Mutta oi, niin tehdessämme emme ymmärrä salaisuutta siinä avussa, mikä voidaan meille lahjoittaa. Kuitenkaan tässä avussa ei ole mitään meitä halventavaa. Se ei hävitä mitään meidän itsenäisyydestämme, meidän yksilöisyydestämme, omasta vastuustamme tai kunniamme. Se on ainoastaan osotus rakkaudesta, jota ei kukaan meistä ujostelisi ystävältä vastaanottaakseen. Mitä se on, jota nämät suuret voivat meille antaa? Onkohan se totuus aistillisessa merkityksessä?

Ei koskaan. Totuus on kuin auringon valo, jota ei voida käteen ottaa toiselle tarjottavaksi. Ainoa minkä he saattavat meille tehdä on pyytää meitä avaamaan silmät itse havaitaksemme kaikkialla läsnäolevan valon. Totuus on se luvattu maa, joka on tietämättömyyden erämaan toisella puolella. Ne, joilla on tieto totuudesta, voivat ainoastaan näyttää meille tien, jolla he ovat saavuttaneet tämän tiedon kuin myöskin selittää mitä he näkevät tämän tiedon valossa; he voivat meille puhua, mitä he tietävät olevan elämän tarkoitusperän, ja he voivat sanoa meille, mitä meidän on tehtävä tämän tarkoitusperän toteuttamiseksi ja siitä tietoon tullaksemme – mutta meidän on itse tiellä vaellettava, elämää elettävä. „Minä olen se, joka näytän tietä“, sanoi Buddha. „Se, joka minua seuraa, hän ei vaella pimeydessä, vaan saa elämän valon“, kuuluivat sanat Jeesuksen suussa. Nykyaikainen teosofia ensimmäisen julistajansa H. P. Blavatskyn kautta sanoi: „Eläkää opetusta ja te ymmärrätte sen totuuden.“

Ja täydelliseksi tuleminen on meidän elämämme tarkoitusperä.

Nyt kysyn: eikö tämä ole se oppi, jota aikalaisemme tarvitsevat? Eikö näiden totuuksien julistaminen tee teosofiaa vaikuttavaksi valistustekijäksi uuden vuosisadan vierieissä? Teosofia on uskontojen ystävä, sillä se palauttaa kunnioituksemme, ihastuksemme, harrastuksemme niihin. Uskonnot ovat tiennäyttäjiä, ne osottavat jyrkälle polulle, joka vie kehityksen korkeuksiin. Niiden perustajat ovat ihmisiä, jotka ovat vaeltaneet tätä tietä ja jotka huutavat meitä nuorempia veljiä luokseen. Teosofia opettaa meille, että elämämme tarkoitusperä on ihanteeseen pyrkimistä, Jaakopin lailla taistelemista Herran kanssa kunnes hän sanoo meille nimensä, kunnes me tiedämme koko totuuden ja elämme täydellisyyden elämää. Teosofia opettaa

meille, tai oikeammin sanoen, jälleen herättää meissä muiston siitä, minkä jokainen meistä kaikkein sisimmässään tuntee ja tietää olevan totuuden.